

Perhe- ja sosiaalipalvelut

03.00.00

3503/2019

26.8.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 VALTIONEUVOSTO

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Viite: STM/1770/2019

Lausunnon antaja: Espoon sosiaali- ja terveystoimi

Asia: Espoon kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta ja laiksi lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitysluonnoksen keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavan lastensuojelulakia siten, että itsenäistymisvarojen viimesijaiseksimaksupäiväksi muutettaisiin ajankohta, jolloin nuori täyttäisi 25 vuotta.

Esityksellä tehtäisiin korjaukset lastensuojelulaissa oleviin hallintolainkäyttölain viittauksiin ja muutettaisiin ne viittaussäännöksi eduskunnan 19.2.2019 hyväksymään lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain (542/2019) voimaantulosäännöstä siten, että kunnan velvollisuutta järjestää jälkihuoltoa siihen saakka, kunnes jälkihuoltoon oikeutettu nuori täyttää 25 vuotta, ei sovellettaisi lapsiin ja nuoriin, joiden oikeus jälkihuoltoon on päättynyt ennen 1.1.2020.

Lain on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020.

Lausunto

Valituslupa korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Valituslupamenettelyn käyttöönotto nähdään lähtökohtaisesti hyvänä muutoksena. Kuten esitysluonnoksessa todetaan, käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa johtaa harvoin hallinto-oikeuden päätöksen muutokseen. Lapsen edun mukaista on, että tuomioistuimien käsittelyn kesto lyhenee valituslupamenettelyn käyttöönoton myötä.

Jälkihuolto-oikeus

Jälkihuoltoon liittyvät muutokset nähdään lähtökohtaisesti hyvinä. Espoon kaupungin kokemuksen perusteella, nuoret ovat usein enemmän sitoutuneita jälkihuollon työskentelyyn, kun ikää karttuu. Muutokset lainsäädäntöön on valmisteltu erittäin nopealla aikataululla, vaikka kyse on Espoon kaupungin näkökulmasta isosta muutoksesta.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

03.00.00
26.8.2019

3503/2019

Espoon kaupungin oman laskelman mukaan, lakimuutos tarkoittaisi jälkihuollossa noin 100 uutta asiakasta vuodessa. Espoon kaupungilla jälkihuollon sosiaalityöntekijät ovat pyrkineet aloittamaan työskentelyn jälkihuoltoon oikeutettuja nuorien kanssa jo hyvissä ajoin ennen kuin he täyttävät 18 vuotta. Tällä on pyritty saamaan alaikäiset hyvissä ajoin jälkihuollon työskentelyn piiriin ja näin madaltamaan palveluiden siirtymäkohtaa, kun nuori täyttää 18-vuotta.

Lisäksi Espoon kaupungissa perhehoito on tarjonnut jälkihuoltoa nuorille, jotka ovat olleet perhehoidossa, siihen saakka, kunnes nuori muuttaa pois perhehoitajan kodista. Oletettavaa on, että myös Espoon kaupungin perhehoidon puolelta siirtyy asiakkaita jälkihuollon puolelle ikärajan noustessa.

Rajaus jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten osalta on välttämätön, mutta asettaa ne nuoret, joiden jälkihuolto-oikeus on päättynyt ennen 1.1.2020 epätasa-arvoiseen asemaan. On mahdollista, että kunnan tarjoama ns. harkinnanvarainen jälkihuolto niille nuorille ja lapsille, joiden oikeus jälkihuoltoon on nykyisen lain mukaan jo päättynyt, lisääntyy.

Nämä edellä mainitut seikat huomioiden näkemyksemme tilanteesta on, että asiakasmäärät tulevat kasvamaan useammalta suunnalta ja tämä tulisi huomioida henkilöresurssien ja taloudellisten vaikutusten osalta.

Kiinnitämme huomiota siihen, että jälkihuollon palveluiden sisältöä ikärajan muutoksen johdosta ei ole mietitty tarkemmin. Miten jälkihuoltoa pystytään toteuttamaan ja minkä sisältöisenä, kun jälkihuollon asiakasryhmä tulee sekä kasvamaan että muuttumaan. Esimerkiksi jälkihuoltoon nuoret, joilla on perhettä ja lapsia tulevat todennäköisesti lisääntymään ja olisi tärkeä miettiä, mitä se tarkoittaa jälkihuollon työskentelyn osalta ja miten se muuttaa jälkihuollon työskentelyä. Itsenäistyvän nuoren tukeminen on eri asia, kuin nuoren vanhemman tukeminen. Oletettavaa on, että asiakaskunnan muuttuessa ikärajan muutoksen johdosta, myös jälkihuolto työ tulee muuttumaan. Jälkihuollon työtä tulisi kehittää vastaamaan jälkihuollon asiakkaiden tarpeita entistä paremmin. Myös jälkihuollossa olevien työntekijöiden koulutusta tulisi tarjota, sillä todennäköisesti myös jälkihuollon työnkuva tulee muuttumaan lakimuutosten johdosta.

Esityksessä todetaan, että mikäli jälkihuollon palvelut jatkuisivat nykyisellä konseptilla lisäkustannus olisi kolmen ensimmäisen vuoden aikana noin 12 miljoonaa euroa. Oletettavaa kuitenkin on, että asiakaskunnan muuttuessa, myös jälkihuollon konseptin tulee muuttua. Tätä ei ole pohdittu tarkemmin taloudellisten vaikutusten osalta. Esityksessä todetaan myös, että jälkihuollon palvelujen tarve ja intensiteetti ja sitä myöten kustannukset vähenevät huomattavasti nuoren iän myötä. Esityksessä ei ole kuitenkaan pohdittu tarkemmin, minkälaisia vaikutuksia muuttuvalla asiakaskunnalla on. Esimerkiksi jälkihuoltoon oikeutetuilla nuorilla ei ole velvollisuutta ottaa opintolainaa saadakseen Kelan perustoimeentulotukea. Laadukkaan palvelun edellyttämät henkilöresurssit ja muutoksen tuomat kustannusvaikutukset tulisi tarkastella syvällisemmin.

Mari Ahlström
Perhe- ja sosiaalipalvelujen johtaja
043 825 6658
mari.ahlstrom@espoo.fi